

KONGELIG RESOLUSJON

Kommunal- og distriktsdepartementet
Statsråd: Sigbjørn Gjelsvik

Ref.nr.:
Saksnr.: 22/838-8
Dato: 12. august 2022

Det oppnevnes et offentlig utvalg for å utrede hvordan kommersiell drift kan utfases i ulike skattefinansierte velferdstjenester. Utvalgets mandat og sammensetning fastsettes i samsvar med vedlegg til resolusjonen.

1. Bakgrunn

De offentlige velferdstjenestene i Norge er bygget opp med skattefinansiering og folkevalgt kontroll for å gi befolkningen lik tilgang til et godt tilbud av grunnleggende tjenester innen helse, utdanning og omsorg. Legitimiteten til den norske velferdsmodellen hviler på at skattepengene kommer fellesskapet til gode i form av gode velferdsytelser til innbyggerne, og ikke ender opp hos kommersielle aktører.

Størstedelen av ansvaret for velferdstjenestene er lagt til kommunene, men med viktige unntak: De offentlige sykehusene er organisert i regionale helseforetak med staten som eier, mens deler av barnevernet, arbeidsmarkedstiltakene og asylmottakene er lagt til statlige forvaltningsorganer. Disse organene skal sørge for at innbyggerne får tjenester, men har stor frihet til å velge mellom å levere tjenestene selv eller å benytte private leverandører. I dag leveres 80 prosent av tjenestene i offentlig egenregi. Den siste femdelen leveres av private basert på avtaler eller tilsagn om tilskudd, der det offentlige ønsker at en målgruppe skal få en tjeneste og den private aktøren tilbyr denne mot betaling. Det kan her skilles mellom anbudsbaserte og forhåndsgodkjente tiltak. Private tilbud omfatter både tjenester i regi av iddelle aktører og tjenester i regi av markedsaktører som driver virksomheten etter kommersielle prinsipper.

Bruk av et bredt spekter av ulike private leverandører - både ideelle og små og store kommersielle - foregår eksempelvis innen barnevernet, på asylområdet, for barnehager og private skoler, og på sykehjem. Andelen private aktører varierer sterkt mellom de ulike tjenestene, fra å være høyest for arbeidsmarkedstiltak og barnehager, til lavest for grunnskole og i omsorgstjenestene for eldre og personer med nedsatt funksjonsevne. Det har de senere år vært en sterk vekst i den kommersielle delen av det private markedet for velferdstjenester, og særlig store kommersielle konsern har økt sin betydning. I henhold til velferdstjenesteutvalget (NOU 2020:13 Private aktører i velferdsstaten) har det skjedd en forskyvning fra mindre norske foretak til større norskeide

konsern og noen helt eller delvis utenlandske eide konsern. Det gjelder i spesielt stor grad innenfor barnevernet og i helse- og omsorgssektoren.

Regjeringen ønsker en gradvis utfasing av kommersielle aktører i velferden. Som en del av budsjettavtalen mellom regjeringspartiene og SV ble det enighet om at det skal nedsettes et offentlig utvalg for å utrede hvordan kommersiell drift kan utfases i ulike skattefinansierte velferdstjenester.

2. Nærmere om utvalgets mandat

Formålet med utvalget er å utrede hvordan kommersiell drift kan utfases i ulike skattefinansierte velferdstjenester, og legge fram en egen nullprofittmodell for hver slik sektor. Utvalget skal også foreslå en juridisk definisjon for ideelle driftsformer.

Utvalget skal utrede styrker og svakheter med dagens organisering og innslag av private aktører innenfor ulike skattefinansierte velferdstjenester. Videre skal utvalget vurdere hvordan utfasing av kommersiell drift kan gjennomføres innen de ulike tjenestoområdene ved å peke på alternative løsninger, og redegjøre for fordeler og ulemper av en slik omlegging, herunder samfunnsøkonomiske konsekvenser. Det forutsettes at utvalget gjennomfører en bred analyse som omfatter konsekvenser for statlige og kommunale myndigheter som har et lovpålagt ansvar for tjenestene, for innbyggerne og brukerne av tjenestene, og for ideelle og kommersielle aktører som i dag gjennom tilskudd eller kontraktsbeløp leverer tjenester på oppdrag av det offentlige. Utvalget skal også utrede hvordan små private aktører som ønsker å fortsette å drive et velferdstilbud kan ivaretas i de ulike modellene, eksempelvis gjennom overgang til en ideell driftsform

Utvalget skal foreslå en juridisk definisjon av ideelle driftsformer i skattefinansierte velferdstjenester. En avklart definisjon av hva som utgjør en ideell aktør i denne sammenheng vil kunne være viktig ut fra flere ulike hensyn. En slik definisjon vil bl.a. også kunne være et viktig grunnlag for utvalgets videre arbeid med å utarbeide en nullprofittmodell for hver sektor og alternativer til kommersiell drift i ulike skattefinansierte velferdstjenester.

Utvalget skal levere delutredningen med forslag om juridisk definisjon av ideell virksomhet innen juni 2023. Utvalget skal levere sin sluttrapport i form av en NOU til Kommunal- og distriktsdepartementet innen 1. juni 2024.

3. Utvalgets sammensetning

Utvalget er foreslått satt sammen av personer med bred og relevant kompetanse på aktuelle fag- og sektorområder som berøres av utredningen. De foreslåtte medlemmene har erfaring fra offentlig sektor, privat/ideell sektor og academia. Til å følge og gi innspill til utvalget, oppnevnes det en referansegruppe med representasjon fra berørte interessegrupper.

Utvalget vil få et eget sekretariat med ansettelse i Kommunal- og distriktsdepartementet. I tillegg forutsettes det at berørte departementer avsetter ressurser til nødvendig bistand til sekretariatsarbeidet for sine fagområder.

4. Økonomiske og administrative konsekvenser

Kostnader knyttet til utvalget dekkes innenfor Kommunal- og distriktsdepartementets gjeldende budsjettammer.

Kommunal- og distriktsdepartementet

t i l r å r:

Det oppnevnes et offentlig utvalg for å utrede hvordan kommersiell drift kan utfases i ulike skattefinansierte velferdstjenester. Utvalgets mandat og sammensetning fastsettes i samsvar med vedlegg til resolusjonen.